

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента, к.ф.н., доцента кафедри філософії

Смоляги Марини Віталіївни

на дисертаційну роботу Чжан Хунвея (Zhang Hongwei)

«Образ природи в китайській філософії

у формуванні сучасної екологічної парадигми

в дослідженнях українських та світових синологів»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань В - Культура, мистецтво та гуманітарні науки

за спеціальністю В10 - Філософія

Детальний аналіз дисертаційної роботи Чжан Хунвея (Zhang Hongwei) на тему «Образ природи в китайській філософії у формуванні сучасної екологічної парадигми в дослідженнях українських та світових синологів», що представлена для захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут», дає змогу зробити комплексний висновок щодо її актуальності, ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, достовірності та значущості отриманих результатів, наукової новизни, теоретичної та практичної цінності, надати загальну оцінку дисертації.

1. Актуальність теми

Актуальність теми дисертації Чжан Хунвея визначена самими сучасними умовами і перспективами існування людства і «життєвого світу» людини. З одного боку, сьогодні наявна тенденція забуття людиною «родових» прадавніх смислів, які несе їй традиція і які, врешті решт, її фундує і конститує як «живу», «мислячу», «діючу», «творчу». Це видається особливо прикритим і сумним, коли мова йде про такий гуманітарний і екзистенційний капітал (та ресурс), яким є китайська духовна, цивілізаційна і культурна традиція. З іншого боку, сучасні швидкісні,

високотехнологічні, «цифрові» часи вимагають від людського буття, самовідчуття і саморозуміння небачених кардинальних і суттєвих трансформацій. Тримання цих двох мотивів, що постають іноді несумісними, в межах одного дискурсу, як теоретичного, так і практичного, обумовлює актуальність цієї дисертаційної роботи і саме по собі слугує окремим її досягненням.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження Чжан Хунвея проводилося у контексті науково-дослідної теми ДР №0122U001562 «Філософський аналіз, людини, природи, сучасного суспільства», яка розробляється кафедрою філософії Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

3. Наукова новизна одержаних результатів

Дисертація містить наукову новизну, з найбільш суттєвих доробок роботи можна назвати:

- сформовано та розроблено концепцію зв'язку між традиційними філософськими текстами Китаю та сучасною екологічною парадигмою у розвитку гармонійного та природозберігаючого руху відповідно з його практичним втіленням у програмах освіти цілої низки фахівців;

- доведено, що китайська культура з початку виникнення та закріплення у традиційних текстах утримувала протоформи філософської думки про такий важливий феномен, як гармонійне співіснування людини та природи, осягнення цього феномену потребує інтуїтивних можливостей людини, і як показує аналіз давніх текстів та праці сучасних китайських та українських та інших науковців, ще в стародавньому Китаї філософія осягнула такий спосіб пізнання, як «інтуїція свідомості»;

- виявлено, що стрижневою темою давньої філософії Китаю, яка важлива для сьогодення, є висновок про те, що людина і природа споріднені, їх життєва сутність єдина, люди є частиною природи, тому втручання у природу має бути надзвичайно обережним, їх життєва сутність єдина, а люди

є частиною природи, де вони живуть. Отже, головною лінією дослідження є розуміння ідеї гармонії та гармонійності, яка підкреслює спорідненість та баланс між людиною та природою, де конфуціанство і даосизм досі є найбільш важливими та впливовими напрямками, як і моїзм, оскільки саме вони першими зрозуміли та систематично розробили цінності гармонії.

Вважаю, що робота дисертанта є внеском у формування філософської традиції з вивчення традиційної китайської філософії та її основних концептів у впровадженні сучасних екологічних та філософських стратегій

4. Практична цінність одержаних результатів та рекомендації щодо їх подальшого використання

Отримані результати дослідження мають практичну цінність для формування та коригування державних стратегій гармонійного розвитку природи й суспільства в умовах глобалізації. Обґрунтовано, що сучасні глобальні виклики вимагають системного, безперервного та міждисциплінарного підходу до вирішення екологічних проблем, які безпосередньо впливають на базові засади життєдіяльності людства. Дослідження специфіки природних ресурсів і навколишнього середовища дозволяє уточнити мотиваційні механізми економічних інтересів та сприяє виробленню практично орієнтованої моделі гармонійної взаємодії природи й суспільства, здатної забезпечити сталий розвиток і збереження простору майбутнього для наступних поколінь.

5. Повнота викладення матеріалів дисертації в наукових працях, які опубліковані автором.

За результатами дослідження дисертаційної роботи опубліковано Основні положення дослідження відображені у 15 публікаціях: 5 – статті у періодичних наукових фахових виданнях України (Б), 10 – у матеріалах апробаційного характеру.

6. Аналіз змісту дисертації. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій,

сформульованих в дисертації Чжан Хунвея, задається, з одного боку, широким і достатньо глибоким опрацюванням значної кількості традиційних джерел, а з іншого боку, володінням сучасними концептуальними змістами і підходами щодо питань і проблем, які розглядаються у даному дослідженні.

Мета дисертаційної роботи полягає у системному філософсько-історичному аналізі формування, транскрипції та інтерпретації образу природи в китайській філософії та з'ясуванні можливостей використання цього знання в сучасній філософській і загальній освіті КНР на основі порівняльного аналізу праць китайських, українських і світових синологів.

Об'єкт дослідження – китайська традиційна картина світу, яка включає в себе філософські, культурні та мовні аспекти, пов'язані з концепціями образу природи.

Предмет дослідження – вплив образу природи на формування сучасної китайської екологічної парадигми, розглянутий китайськими фахівцями та українськими і світовими синологами.

У *вступі* обґрунтовано актуальність та доцільність наукового аналізу образу природи, наведено наукову новизну, представлено практичне значення роботи

У *першому розділі* проаналізовано еволюцію образу природи в китайській філософії від давніх текстів до сучасних інтерпретацій, доведено його значення для формування лінгвокультурного простору та національної ідентичності.

У *другому розділі* досліджено взаємозв'язок традиційної китайської філософії, сучасної екології та глобалізаційних процесів, обґрунтовано можливість використання конфуціанських і даоських принципів у сучасних екологічних програмах КНР.

У *третьому розділі* проаналізовано особливості розвитку філософсько-екологічної освіти в сучасному Китаї та показано роль філософії у формуванні нової екологічної парадигми й китайського стилю модернізації освіти.

Висновки, сформульовані у роботі, висвітлюють результати дослідження як вирішення висунутих в дисертації завдань. В цілому висновки відповідають вимогам, які висуваються до результатів дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Список літератури досить широко охоплює предметне поле дослідження, певною мірою відображає опрацювання автором значної кількості джерел філософського змісту (в тому числі українські, китайські), а також інших іноземних джерел.

Додаток містить інформацію про практичне впровадження результатів дисертації.

7. Достовірність результатів дослідження

Достовірність результатів дослідження забезпечується конкретним формулюванням теми дисертації, точним визначенням об'єкту предмету, мети і завдань дослідження, ретельним вивченням джерел, концептуальним оформленням та інтерпретацією даних та актуальним методологічним підходом.

8. Оформлення дисертації, дотримання вимог академічної доброчесності та повнота викладення наукових положень та результатів в опублікованих працях

Дисертація виконана з дотримання вимог академічної доброчесності, отримані результати дають підстави говорити про оригінальність роботи. У тексті містяться авторські ідеї, і не виявлено використання ідей інших науковців без посилання на їх роботи.

Основні ідеї автора та результати дослідження викладено у п'яти фахових статтях, а також дисертант активно приймав участь в 10 українських та закордонних конференціях, де була проведена апробація ідей, що викладено у дисертаційному дослідженні.

9. Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи

1. Ми не знайшли достатнього пояснення приводу писати слова «Образ

природи» (іноді «Образ Природи») з прописної літери. Хоча «образ природи» є ключовим поняттям даної дисертації, з нашої точки зору, воно, за загальним контекстом дослідження, все ж таки не має виглядати якимось трансцендентним «Образом» поміж іншими образами традиційної чи сучасної китайської культури.

2. Там, де це потрібно, і там, де це не зрозуміло за контекстом, у виразі «філософський дискурс» доречно було б додати уточнення «синологічний» – наприклад, коли автор говорить про еволюцію «образу природи в китайському та українському філософському дискурсі».

3. На сторінках дослідження хотілося б бачити більш широкую репрезентацію концептуального відношення традиційного конфуціанства та китайського марксизму, причому, саме у частині тлумачення «природи» як необхідного базису суспільних відносин, бо ця перспектива здається дуже плідною в контексті обраної теми. Втім, дана перспектива може стати, і сподіваємося, стане предметом подальшого наукового розгляду автора дисертації.

10. Висновки

Дисертаційна робота Чжан Хунвея (Zhang Hongwei) «Образ природи в китайській філософії у формуванні сучасної екологічної парадигми в дослідженнях українських та світових синологів» за своїм змістом відповідає спеціальності В 10-Філософія, є науковим дослідженням, яке присвячене філософському осмисленню соціокультурного виміру філософсько-екологічної форми освіти в Китаї за умов формування нової екологічної культури. Матеріали дослідження піддано ґрунтовному аналізу та коректному узагальненню; сформульовані висновки і положення наукової новизни є належним чином аргументованими. Застосована методологія та репрезентативна джерельна база забезпечують достовірність отриманих результатів, а дисертаційна робота характеризується наявністю низки суттєвих елементів наукової новизни. Проведений аналіз основних положень дисертації та опублікованих праць дає підстави стверджувати, що дисертація

Чжан Хунвей на тему «Образ природы в китайській філософії у формуванні сучасної екологічної парадигми в дослідженнях українських та світових синологів» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне значення та прикладну цінність а також відповідає спеціальності В 10 – Філософія і відповідає всім вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціальної вченої ради Закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 та вимогам до оформлення дисертації МОН України від 12.01.2017 № 40, а сам автор, Чжан Хунвей (Zhang Hongwei), заслуговує присудження йому наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності В-10 «Філософія».

Рецензент – кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії Національного
технічного університету «Харківський
політехнічний інститут»

Марина СМОЛЯГА

Підпис *Марина Смоляга*
ЗАСВІДЧУЮ:
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
НАЦІОНАЛЬНОГО-ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
23 01 2026 р.

